

Trồng Lan Bằng Gì

Nhiều người thắc mắc không biết nên trồng lan bằng chất liệu gì cho đúng cách vì trên thị trường có quá nhiều chất liệu và mỗi người trồng một khác. Chúng ta những người chơi lan tài tử thường mắc chung một chứng bệnh: Muốn trồng đủ loại, nhưng lại để cùng một chỗ, trồng với nhiều chất liệu khác nhau mà lại tưới bón như nhau. Xin phân tách từng thứ một để chúng ta chọn lựa, bởi vì chẳng có một thứ nào lý tưởng 100% có thể dùng cho tất cả các loại lan.

Người ta có thể trồng lan bằng nhiều thứ như vỏ cây, đá, sơ dừa, rêu v.v... Nhưng mỗi chất liệu có những đặc tính khác nhau cho nên có những lợi điểm và khuyết điểm. Chúng ta nên nhớ rằng mỗi loại lan cần một chất liệu trồng khác nhau và mỗi chất liệu lại cần một cách tưới bón thích hợp. Thí dụ loại phong lan không thể dùng những chất liệu trồng cho địa lan hay ngược lại. Loại lan cần nhiều nước không thể dùng chất liệu mau khô được. Ngoài ra còn có những vấn đề phụ thuộc liên quan đến như: Tưới nước, sẵn có trên thị trường, giá cả, tiện dụng hay không? Trong phạm vi bài này chúng tôi chỉ xin đề cập đến những thứ có sẵn và thông dụng trên thị trường Hoa Kỳ mà thôi.

VỎ THÔNG (FIR BARK)

Thứ này thông dụng hơn cả, rẻ tiền, dễ mua, giữ nước và độ ẩm, khá thích hợp cho nhiều thứ lan cho nên nhiều người dùng. Điều bất tiện là thứ này giữ chất muối có sẵn trong nước và trong phân bón, chỉ giữ được chừng 2/3 số Nitrogene trong phân bón và thông thường sẽ bị mục nát trong khoảng 2-3 năm.

Fir Bark có 3 hạng:

Lớn (coarse) to khoảng ¾” trở lên dùng cho các cây lớn, cần tưới nhiều và thoát nước.

Vừa (medium) từ ¼ đến ½” dùng cho những cây trung bình và rễ nhỏ.

Nhỏ (fine) từ 1/8 đến ¼” dùng cho các cây còn nhỏ hoặc những loại cần giữ nước lâu hơn.

Xin đừng nhầm lẫn với loại Pine bark, cũng là vỏ thông nhưng có lẫn gỗ trong đó, thứ này mau mục, úng nước, lên men mốc trắng, dầu thông trong gỗ sẽ làm hại rễ. Lan không ưa thứ Pine Bark này.

GỖ THÔNG ĐỎ (RED WOOD SHAVING)

Thứ này cũng không quá đắt, giữ nước nhiều nước và độ ẩm, lại nhiều acide cho nên chỉ dùng dưới 50%, trừ được nấm men trắng. Sên không vỏ (slug) không ưa thứ này. Điều bất tiện là thứ này trồng không chặt cho nên phải cột cây vào chậu và khó tìm loại gỗ tốt.

RỄ CÂY DƯƠNG SĨ (TREE FERN)

Thứ này mau khô, lâu bền được trên 3 năm mới mục, nhẹ thích hợp với những rổ treo (hanging basket).

SƠ DỪA, VỎ DỪA (COCONUT FIBER, CHIP)

Sơ dừa dùng để lót đáy chậu hay rỏ treo hoặc trồng những loại lan cần ráo nước. Khuyét điểm mau khô và nhẹ cho nên chậu hay bị đổ.

Vỏ dừa cắt nhỏ có hai loại vừa (medium) và nhỏ (fine). Ưu điểm là ngấm nước mau hơn và giữ độ ẩm lâu hơn. Nhưng phần đông các loại sơ dừa đều có nhiều muối ở trong, nên cần phải ngâm nước vài ngày, xả cho sạch rồi mới trồng được. Theo kinh nghiệm các giống lan Laelia không ưa trồng bằng sơ dừa.

RÊU (SPHAGNUM MOSS)

Loại rêu bản xứ hoặc Canada màu nâu đen hoặc nâu xanh không nên dùng vì phẩm chất xấu và trong rêu có nhiều chất làm cho cây lan yếu đi. Chỉ nên dùng loại rêu nhập cảng từ New Zealand hoặc Brasil màu vàng rom để trồng lan vì trong rêu có tác dụng trừ nấm mốc. Khi trồng, không nên nén quá chặt mới chừa được nhiều nước. Rất tốt để trồng lan trên cành cây và chậu gỗ nhưng quá đắt tiền, chóng hư mục và giữ muối cho nên cứ vài tháng phải xả nước cho nhiều hay ngâm trong nước.

THAN (CHARCOAL)

Than trồng lan không phải là thứ lan đốt lò đã làm sẵn từng viên. Than phải đốt từ củi dùng cho việc trồng trọt (Agriculture charcoal). Than có ưu điểm lâu bền từ 5-6 năm mới phải thay chậu và chỉ dùng một cỡ cho đủ thứ cây lớn nhỏ. Sên không vỏ (Slug) không ưa sống trong than. Nhược điểm quá đắt và giữ chất muối và phân bón cho nên cứ hai tháng phải xả thật nhiều nước cho sạch.

ĐÁ NÚI LỬA (LAVA ROCK)

Đá núi lửa có ưu điểm dễ ngấm nước, không bị mục, thoáng hơi và không quá nặng. Rất tốt để lót đáy chậu thay cho chất xốp đậu phộng (Peanut foam). Nhược điểm là giữ chất muối cho nên cứ 2 tháng phải xả nước cho sạch. Sên không vỏ ưa trú ngụ trong kẽ đá.

ĐÁ XÓP (PUMICE ROCK)

Đá pumice là một loại lava rock nhưng nhẹ hơn và thấm nước, lâu bền không bị mục nhưng cũng có nhược điểm là giữ muối vì thế có nhiều loại lan không ưa loại đá này.

ĐÁ BỘT (PERLITE OR SPONGE ROCK)

Đá bột rất nhẹ và thấm nước, dùng để trộn với vỏ thông hoặc rế cây để cho thoáng khí rất thích hợp cho các loại lan có rễ nhỏ.

MỘT VÀI CÔNG THỨC TRỒNG LAN

Người ta trồng lan với khá nhiều công thức khác nhau, sau đây là một vài công thức khá thông dụng và kết quả mỹ mãn.

LAN ĐẤT CYMBIDIUM

Vỏ thông nhỏ 1/8 - 1/4"; (Fine grade)	5 phần
Vỏ thông vừa 1/2"; (Medium grade)	2 phần
Vỏ dừa nhỏ hoặc lớn (Coconut chip)	2 phần
Cát số 12	1 phần
Gỗ thông đỏ (red wood shaving)	1/2 phần

CATTLEYA, LAELIA, SCHOMBURKIA, PHALAENOPSIS v.v...

Vỏ thông vừa 1/2"	6 phần
Vỏ dừa lớn 1/2"	2 phần
Đá xanh hay đá xốp	2 phần
Perlite	1 phần
Gỗ thông đỏ	1/2 phần

DENDROBIUM

Vỏ thông vừa 1/2"	4 phần
Vỏ dừa 1/2"	2 phần
Đá xanh hay đá xốp	4 phần
Gỗ thông đỏ	1/2 phần

NỮ HẢI VÀ CÁC CÂY CÓ RỄ NHỎ NHƯ MILTONIA, ONCIDIUM

Vỏ thông nhỏ 1/8"	6 phần
Vỏ dừa nhỏ 1/4"	2 phần
Than nhỏ 1/8-1/4"	1 phần
Đá bột Perlite	1 phần
Gỗ thông đỏ	1/2 phần

Placentia 4-2004
BÙI XUÂN ĐÁNG